

ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ ПЗФ

Лекція № 9

План

- 1. Відновлення територій на землях ПЗФ
- 2. Рекреаційна діяльність на території ПЗФ
- 3. Освітньо-виховна діяльність заповідних територій

Заходи по відновленню територій ПЗФ

Основний напрямок та спрямованість заходів	Приклад
I. Покращення якості природних ділянок	
Ia. Проведення робіт, які приводять до довготривалих змін фізичного середовища	Відновлення природної морфології русел річок
Iб. Оптимізація ландшафту	Ліквідація доріг, будівель та інших антропогенних елементів ландшафту
Iв. Зміна режиму господарювання	Зміна методів ведення лісового господарства
II. Створення нових природних ділянок	
IIa. Припинення господарського використання земель	Припинення використання орних земель
IIб. Сприяння занесенню видів, які мають бути в природних екосистемах	Штучне занесення насіння степових рослин, лісорозведення
III. Збільшення площі існуючих природних ділянок	
IV. Створення нових популяцій окремих видів або їх активне збільшення в існуючих екотопах	Введення в екосистему ключових видів, реінтродукція.

2. Рекреаційна діяльність на території ПЗФ

Здійснюють рекреаційну діяльність: НПП, біосферні заповідники, РЛП, ППСМ, ботанічні сади, зоологічні парки, дендропарки.

Екологічна стежка – спеціальний маршрут, який формується на територіях ПЗФ з метою демонстрації природоохоронних, естетичних і культурних цінностей.

Завдання екологічної стежки:

- ознайомлення відвідувачів з об'єктами живої і неживої природи;
- розробка та проведення у відповідних пунктах стежки теоретичних та практичних занять, конкретної природоохоронної роботи;
- пропаганда природоохоронних заходів, інформування про види рослин, пам'ятки природи, культури, що трапляються на заданому маршруті.

Спеціалізовані екостежки:

- наукові – виділяються за типовими і унікальними об'єктами досліджень з метою відпрацювання методичних питань для науковців;
- навчальні – виділяються для проведення навчальних занять для дошкільних закладів, учнів загальноосвітніх шкіл, студентів;
- рекреаційні – виділяються на типових об'єктах природи, що мають високий рекреаційний потенціал;
- лікувально-оздоровчі – виділяються на об'єктах природи, що мають особливе профілактичне і оздоровче значення, наприклад, поблизу санаторіїв; цей тип стежок може використовуватися для ознайомлення людей з умовами зростання та біологічними особливостями лікарських рослин.

Комплексні (поєднують функції спеціалізованих екостежок).

Туристичний екологічний маршрут.

Створення екологічної стежки передбачає такі **типові елементи**:

- вибір місця;
- розробка маршруту;
- обладнання стежки інвентарем;
- здійснення контролю за станом стежки та природних об'єктів на ній.

Обрана для екологічної стежки місцевість має відповідати **таким вимогам**:

- бути доступною для відвідувачів, отже знаходитися неподалік від транспортних магістралей, стоянок для машин, наметових містечок;
- стежка не повинна перетворюватися на бігову доріжку для фізкультурників або новий зручний шлях для місцевих жителів;
- маршрут стежки повинен обминати місця мешкання та зростання рідкісних видів флори та фауни;
- вона не повинна перетинати дуже вразливі природні об'єкти, що легко пошкоджуються і довго відновлюються;
- її природа має бути привабливою для відвідувачів, уособлювати і підкреслювати красу індивідуальності та вражати різноманітністю видових форм та пристосувань;
- на ній замкнені деревами простори мають чергуватися із відкритими ландшафтами, джерелами, озерами, болотами та іншим компонентами;
- важливим компонентом будь-якої стежки має бути її інформативність, яка визначається поєднанням унікальності та типовості;
- стежку доцільно прокладати від одного унікального об'єкта до іншого за маршрутом, на якому можна показати весь спектр різних ландшафтів, включаючи антропогенні, навіть сильно трансформовані людиною.

3. Освітньо-виховна діяльність заповідних територій

Напрями:

- поширення інформації про природоохоронний об'єкт, його цінність і особливості, що здійснюється через роботу із засобами масової інформації при проведенні прес-конференцій, організації радіо- телепередач, надання інтерв'ю, повідомлень тощо.
- сприяння видавництву своїх чи спільно з іншими установами газет, бюлетнів, прес-релізів, додатків до друкованих видань.

В заповідних об'єктах проводяться аудиторні **освітні та виховні заходи:**

- лекції, бесіди, дискусії, «круглі столи», конференції, семінари, лабораторні заняття, консультації.